

qui grandi placulo adstringi putant eum qui Vincen- A gnare scilicet quin sit illud Symbolum Vincentii Lirinensis opus, si alias certum quodpiam suppeteret pro Vincentio vel codicis vel scriptoris alicujus testimonium. Sed hæc haecenus. Nihil porro reliqui de auctore nostro nobis superest adjiciendum præter monitum de illa editione qua usi sumus in ejus Commonitorio excedendo. Eam nimirum adhibuimus quam Parisiis anno 1684 tertio evulgavit cæteris præstantiorem Stephanus Baluzius; qui primum cum duobus codicibus mss. bibliothecæ Regiæ contulit ejusmodi opusculum; deinceps vero illud rursus exegit ad alios duos eosque vetustissimos, quorum alter nunc asservatus in bibliotheca Colbertina, fuit olim Petri Pithæi; alter celeberrimi monasterii Corbeiensis. Notas autem Baluzianas quarum præcipuus B scopus est variantes lectiones indicare, textui adjectis, paucis pro more nostro ad calcem paginarum appositis.

6. Non solum autem auctori nostro tribuæ Vincentianæ objectiones ab iis viris criticis quorum superius meminimus; verum etiam symbolum *Quicumque* variis argumentis eidem asserere conatus est laudatus Antelmus: inter quæ alicujus sane momenti videtur esse illud, quod petit vir eruditus ex aliquibus loquendi formulis magnam cum Symboli particulis quibusdam similitudinem præ se ferentibus, quas ex Vincentii Commonitorio ille collegit. Eas refert ac expendit el. Montfauconius (c), atque id probe eruditi viri argumentis confici, nihil repu-

(a) Blondell. de Primat. in Eccl. sect. 6, pag. 52, edit. 1641.

(b) Noris. opp. tom. III, pagg. 1010 et seq.

(c) Montf. Diatr. in Symb. *Quicumque* ad opp. Athan. tom. II, pag. 724 seqq.

NOTITIA SCHOENEMANNI.

(Ex Bibl. Hist. Litter. Lat. Pat. tom. II.)

§ I. Vita Vincentii Lirinensis.

Lirinensis cognomen ipsi inditum fuit, ut ab aliis ejusdem nominis atque ætatis scriptoribus discernetur, ab insula, in qua maximam vitæ suæ partem monasticis studiis impendit. Pauca et non satis certa de ortu ejus atque conditione memoriæ tradita sunt. Natus fuit in Gallia Celtica vel Belgica, et si vere germanus illius fuit Lupus ille Trecensis, quod tamen doctissimi rerum utriusque scriptores negant (a), Tullum Leucorum patriam habuit. Quo tempore primum sæculo nuntium remiserit et in Insulam secesserit, quandoque et ubi presbyteri dignitatem sit adeptus, ignoramus: sed mature factum esse debet, si quidem Eucherius de eo prædicat, eum filium suum Salonium, qui ab Honorato abbate institui cœperat, eum Salviano consummasse, obitumque ejus an. 450 assignant.

§ II. Scripta Vincentii Lirinensis.

Composuit ad evertenda hæreticorum collegia nitido et aperto sermone validissimam disputationem, quam absconso nomine suo attitulavit *Peregrini*, adversus hæreticos: cujus operis quia secundi libri maximam in schedulis partem a quibusdam furatam perdidit, recapitulato ejus paucis sermonibus sensu, primo compegit et in unum librum edidit. Hæc Gennadius c. 64. Superest hocce opusculum, inscriptum *Commonitorium*, seu *Commonitoria duo pro catholicæ fidei antiquitate et universitate adversus profanas omnium hæreticorum novitates*. Sed certum

est neque Peregrini nomen, neque *Commonitorii* titulum ab ipso auctore profecta, sed ex præfatione libri petita esse. Multa disputata sunt a recentioribus, præeuntibus Vossio et Norisio, de Semipelagianismo Vincentii studioque ejus Augustinianam doctrinam de gratia tamquam hæreticam traducendi. Quin proprium in eo operis hujus consilium nonnulli agnoscere sibi visi sunt et loca omnia Semipelagianismo consona diligenter enotarunt, de quibus itemque iis quæ ab aliis opposita sunt Oudinum adire præstat (b). Eadem fere de causa a quibusdam Vincentio tribui cœptæ sunt *Objectiones* illæ *Vincentianæ contra Augustini doctrinam*, quas singulari studio oppugnavit Prosper in libro *Responsionis ad capitula objectionum Vincentianarum*, et opus *Prædestinati* quod an. 1643 Parisiis exire fecit Jac. Sirmondus. Sed præter levem nominis in altero et doctrinæ in utroque cum illa Semipelagianismi in Vincentio suspicione similitudinem omnia alia argumenta cessant (c).

D § III. Editiones, versiones et codices operum Vincentii Lirinensis.

Editiones.

Vincentii Commonitorium, ut primum e manibus auctoris sul exiit, plures statim, et frequentes deinceps per omne ævum lectores et ex lectoribus amatores invenit. Non immerito quidem. Est enim huic auctori proprium acumen quoddam, etsi falsum interdum et ineptiens, et dicendi genus concisum

(a) Hist. Litt. de la France, t. II, p. 305.

(b) Dissertat. de Vincentio cap. 2, 3 seqq. t. I, p. 1251-45. Cf. Hist. litt. Gallix auctores, t. II, p.

509, qui minime Pelagianismi odoratoribus assentiunt.

(c) Adeundus etiam de his Oudinum cap. 4 et 5.

crebrisque interrogationibus et respondendi docendique quadam fiducia vividum, quod facile multos, quorum quisque suam opinionem ad lectionem afferrebat, retinere poterat. Quæ causa etiam fuit haud dubie, cur recentioribus temporibus inter utriusque Ecclesiæ summi ac infimi ordinis eruditos admiratores ac laudatores invenerit et ab utraque parte ad alteram erroris convincendam adhibitum fuerit. Ex quo autem primum an. 1528 a Jo. Sichardo in *Antidoto contra omnes hæreses*, incertum unde, foras datum est, tam crebro per istud sæculum et sequentis pene dimidium typis exscriptum est, ut legendi contentio fregisse videatur, quod non poterat non multis suboriri paulo doctioribus desiderium emendate illud legendi. Quippe ex immensa editionum grege *Basileæ* imprimis, *Parisiis*, *Coloniæ*, *Lovanii* aliisque locis ac terris per singulos pene annos procurarum ad annum usque 1663, paucæ tantummodo critico aliove editorum munere sunt memorabiles: nempe a textu emendatori dux, altera *Petri Pithæi*, facta *Parisiis* an. 1586, in-4°, altera *Bartholomæi Petri* emissa *Duaci* an. 1611, in-16, cum notis ejusdem; præter has *Costeriana*, quæ prodiit *Lovanii* an. 1552, in-4°, propter commentariolum, et Jo. *Fitesaci Paris.* 1619, in-4°, et *Calixtina Helmesstadii* an. 1629 et 1655, ob consilium editoris multis nominibus celeberrimi. *Memorabiles* autem dico, in honorem editorum scilicet, quorum culpa profecto non fuit, quod sequiores editiones ex iis non profecerint. Neque enim ullam ex his peculiari consilio recusam esse novimus, solaque *Costeriana* vel *Costerii* commentarius potius decies et amplius est repetitus. Tanto luculentior vero apparuit opera *Stephani Baluzii*, qui *Vincentium* ad codices Regiæ bibl. *Parisiensis* recognitum et notulis doctissimis illustratum una cum *Salviano* orbi literato impertit a. 1663, iterumque an. 1669, et tertio an. 1684 recognovit et auxit. Repetita est *Baluziana Cantabrigæ* 1687, *Bremæ* 1688, *Romæ* 1709, et nuper demum a *Gatlandio*. Nec *Salinasii* editio an. 1731 præter *Baluzianum* textum laudabile quidquam habet. Testimonia accipe ex sequenti indice editionum *chronologico*.

SÆCULO XVI.

1528. *Basileæ* exc. *Henr. Petro*; in-fol. *Vincentii Lirinensis Galli* pro catholicæ fidei antiquitate et universitate, adversus profanas omnium hæreseon novationes: in Jo. *Sichardi Antidoto contra diversas omnium fere sec. hæreses*, fol. 202-214.

1543. *Lugduni*, apud *Jacob. Gazellum*; in-8°. Idem liber *Bened. in Hist. litt. Gallicæ*.

1544. *Parisiis*, apud eumd. bibliopolam; in-8°. *Vincentii Lirinensis Galli* liber pro catholicæ fidei antiquitate et universitate, adversus profanas omnium hæreseon novationes; item *Q. Sept. Florent. Tertuliani* liber unus de Præscriptionibus adversus hæreticos. Secunda editio. *Cat. Bibl. Reg. Paris.*

1547. *Ibid.*, apud eumd.; in-8°. *Vincentii Lir.* pro catholicæ fidei . . . . liber. Sic *Benedictini I. I. Catalogus Bibl. Tellerianæ* p. 35 impressam tradit *Ve-*

netiis apud Jac. Gazellum. Ubi in alterutro sive loco, sive bibliopolæ nomine, error esse debet. Idem vero *Catalogus* cum addit sive de suo, seu, quod probabilius, ex titulo libri *primum editus*, fefellit *Benedictinos*, ut principem *Vincentii* editionem anno incerto *Venetis* factam comminiscerentur.

1552. *Venetis*, ad signum *Spei*; in-8°. *Vincentii* . . . libellus pro catholicæ fidei veritate et antiquitate, etc. *Cat. Bibl. Reg. Paris.* Huic accessisse aiunt *Benedictini*, Jo. *Cochlæi dissertationem de Votis*.

1552. *Lovanii*, apud *Anthon. Maria Bergagne*; in-4°. *Vincentii Lirinensis Galli* pro catholicæ fidei antiquitate et veritate, adversus profanas omnium hæreseon novationes liber elegantissimus, ante annos mille ab auctore conscriptus. Additum est breve commentariolum, per *Joannem Costerium*, in eorum potissimum gratiam, qui in divinis litteris minus exercitati sunt. Effigies *Leopardi* in titulo procul dubio est insigne typographi.

1554. *Rhemis*, apud *Nic. Bacnetium*; in-4°. Idem liber. *Cat. Bibl. Tell. ibid.*

1554. *Coloniæ* . . . . 24. Idem liber cum eodem comm. *Cat. Bibl. Batuz. t. II, p. 1001.*

1556. *Basileæ*, apud *Heur. Petrum*; in-fol. *Vincentii* . . . pro cath. fidei antiquitate et universitate, etc.; in Jo. *Heroldi Hæresiologia* pagg. 643-663.

1560. *Parisiis*, apud Jo. *Foucherium*, via *Jacobæa*, sub scuto *Florentiæ*; in-16. *Vincentii* . . . pro catholicæ fidei antiquitate et veritate, adversus profanas omnium hæreseon novationes, liber elegantissimus ante annos mille ab auctore conscriptus. Cum brevi commentariolo in fine addito, per *Joannem Costerium*. In *Cat. Bibl. Barberin.* laudatur hujus anni editio facta *Coloniæ*; in-12.

1561. *Paris.*, apud . . . *Buon*; in-12. *Vincentii* . . . pro cath. fidei antiquitate, etc., cum *Stanisl. Hosii* cardinalis dialogo de communionem Eucharistiæ sub utraque specie; Conjugio sacerdotum; et Sacro in vulgari lingua celebrando. Laudant *Benedictini*, nescio quam vere. Certe error aliquis ex sequentis editionis confusione profuxit.

1562. *Parisiis*, apud *Joannem Foucherium*; in-12. *Vincentii* . . . liber pro cath. fidei antiquitate, etc. Repetita ed. a. 1560. *Ibidem* eodemque anno et forma eadem, sed non una cum *Vincentio* excusus est *Stanisl. Hosii* de expresso Dei Verbo libellus recens auctus et recognitus cum libellis paulo ante nominatis.

1562. *Lovanii*; in-12. Idem liber cum eodem Commentario. *Cat. Bibl. Baluz. t. II, p. 1000.*

1568. *Lovanii*, apud *Joannem Bagardum*; in-12. Idem liber, nescio an et Commentarius. *Benedd. et Ceillier. t. XIII, p. 582.*

1569. *Coloniæ*, apud *Matern. Cholinum*; in-12. Idem liber cum Commentario *Costerii*. *Possevin. app. t. III, p. 353.*

1569. *Parisiis*, apud *Mich. Julianum*; in-8°. Idem liber haud dubie cum eodem Commentario. *Cat. Bibl. Bodlei.*

1575. *Parisiis, apud Mich. Sonnum; in-fol.* Vincentii. . . . Commonitorium pro fide catholica contra hæreses; in *Bibl. PP. Bign.* tomo V. Titulum ex litigio laudo.

1585. *Lugduni, apud Guil. Rovillum; in-16.* Vincentii. . . . liber pro cath. fide; cum *Dionysii Areopagite Operibus, et Epistolis S. Ignatii, Polycarpi et Martialis.* BENEDD.

1586. *Parisiis, apud Sebastian. Nivelium; in-4º.* Peregrini pro catholica fidei antiquitate et universitate adversus profanas omnium hæreticorum novitates Commonitoria duo; in *Veterum aliquot Gallie Theologorum Scriptis a Pithæo editis* pagg. 1-76. Titulus addit, *ex opusculo in hoc volumine contentis nonnulla ex veteribus libris emendatius, aliqua nunc primum edi;* quæ quoniam nullus in eo præfationi aliive declarationi locus est, cum auctoris nomine pro commendatione esse debent.

1589. *Coloniæ, apud. . . . Herstium; in-16.* Vincentii. . . . liber pro cath. fidei antiquitate, etc. *Benedd. ex Possevino.*

1589. *Parisiis, in-fol.* Vincentii Lirinensis de Hæresibus liber; in tomo IV secundæ ed. *Bibl. PP. Bign.*

1594. *Londini; in-8º.* Vincentii. . . . liber pro cath. fidei antiquitate, etc. *Cat. Bibl. Bodlei.*

1594. *Pragæ, typis Michaelis Petreli; in-12.* Vincentii libellus pro catholica fidei antiquitate et veritate, adversus profanas omnium hæreseon novationes cum notis *Jo. Langii* marginalibus. *Cat. Bibl. Bunau.*

1594. *Coloniæ; in-12.* Vincentii. . . . liber pro cath. fidei antiquitate, cum *Variis Doctorum Virorum Notis.* *Cat. Bibl. Barberin.*

1600. *Coloniæ, in officina Birkmanniana; in-12.* S. Vincentii Lirinensis libellus adversus profanas hæreseon novationes, cum scholiis et commentariis *Jo. Costerii* et *B. item Edmundi Campiani S. I.* in Anglia pro religione catholica occisi, rationes decem oblatis certaminis in causa fidei reddite Academicis Angliæ. *Cat. Bibl. Reg. Paris.*

SEculo XVII.

1605. *Cracoviæ; in-16.* Vincentii Lirinensis Galli adversus profanas hæreseon novationes libellus vere aureus distributus in capita et notis brevibus ex *Joannis Costerii* Commentariis illustratus. **D**

1611. *Duaci, apud Marcum Wyon, in-16.* Vincentii. . . . adversus profanas hæreseon novationes cum commentariolo *Jo. Costerii* et *Bartholomæi Petri* notis breviculis et dissertatione apologetica de Vincentio ejusque scriptis. *Caveus* t. I, p. 425 ed. nov. Ox.

Benedictini monent, Barth. Petrum textum Vincentii juxta duos vetustos codices mss. recognitum dedisse describendum.

1615. *Coloniæ; in-16.* Idem liber cum commentariis *Jo. Costerii.* *Caveus.*

1615. *Lugduni. . . .* Vincentii Lirinensis de catholice fidei antiquitate, adversus hæresium nova-

tionem, cum notis *Jo. Costerii;* in *Chronologia Sanctorum et aliorum virorum illustrium ac abbatum sacre insule Lirinensis,* a Domino Vincentio Barvalli, Salerno monacho Lirinensi in unum volumen compilata.

1618. *Coloniæ, apud Ant. Hierat; in-fol.* Vincentii Lirinensis de profanis vocum novitatibus liber; in *Magna Bibl. PP. t. V, part. II.*

1619. *Parisiis, apud Dionys. Langlois; in-4º.* Vincentii Lirinensis, monachi, seu Peregrini, Commonitoria duo, cum Commentariis *Joannis Filesaci.* *Cat. Bibl. Reg. Paris.*

1622. *Lugduni, sumptibus Claudii Landry; in-12.* Vincentii. . . . pro cath. fidei antiquitate et universitate, etc., pagg. 65-131; in libro cui titulus: *Sandapila Silicernio quinti ac sexti Evangelii effereudo humeris ac nisu valentissimorum quatuor succollatorum.* Quorum anteriores duo, **TERTULLIANUS** *libra de Præscriptionibus,* **VINCENTIUS Lyrinensis** *Commonitorio adversus hæreses.* Posteriores item duo, **EDMUNDUS Campianus** de Societate Jesu, gloriosissimus Christi martyr, libro *Rationum Academicis Oxoniensibus oblatarum,* **LEONARDUS Lessius** ex eadem Societate, Consultatione de Religione.

Præfatio hujus opusculi latius acumina tituli explicat et facile prodit ex qua schola editor bellas istas elegantias hauserit.

1624. *Parisiis, in-fol.* Idem liber Vincentii; in *Bibl. PP.* tomo IV.

C 1629. *Helmstadii, in acad. Julia, typogr. Calixtino, exc. Hemmingo Mullero; in-8º.* Vincentii Lirinensis Commonitorium. Georgius Calixtus recensit et edidit; cum *Augustini* libris IV de Doctrina Christiana et de Fide et Symbolo. Peculiaris titulus est: *Peregrini sive Vincentii Lirinensis pro catholice fidei antiquitate et universitate adversus profanas omnium hæreseon novationes.* *Commonitoria duo, quorum tamen posterius maximam partem intercidit.*

Proœmii ad Lectorem maxima pars ad Vincentii librum refertur, cujus sententias et regulam accurate explicat, et in primis ostendere studet quid hæresis nomine venire debeat, et quæ sit consensionis Ecclesiarum in unam doctrinam ratio. Hinc calammum contra Catholicorum de traditione itemque de potestate et infallibilitate præcepta dirigit, et quemadmodum iis in reipublicæ omniumque potestatum detrimentum Loyolitæ tum abuti cæperint perorat.

1631. *Oxonie; in-24.* Peregrini, id est, ut vulgo perhibetur, Vincentii Lirinensis Commonitoria duo adversus profanas hæreses; adjicitur **D. Augustini** liber de Hæresibus, editio repurgata, cæteris emendatior. *Cat. Bibl. Reg. Paris.*

1644. *Parisiis, in-fol.* Vincentii Lirinensis de Hæresibus liber; in *Bibl. PP.* tomi IV, part. I. Hæc editio, ut sæpe a nobis monitum est, ab illa a. 1654 non nisi titulo diversa est.

1655. *Helmstadii ex typographeo Calixtino opera Hemmingi Muelleri; in-4º.* Vincentii Lirinensis Com-

monitorium Georgius Calixtus recensuit et edidit. A Editio altera.

Illic editioni ad calcem accessit nova disputatio editoris, *Admonitionis ad Lectorem* nomine. In ea ab initio declarat unde sibi ante annos xxvi prima Vincentii edendi occasio enata fuerit. « Cum enim tunc temporis pontificii, inquit, in hac et vicinis provinciis monasteria et beneficia ecclesiastica occuparent, nostros ejicerent, et nova sua dogmata mentibus nonnullorum, qui aures præberent, inserere conarentur, venit mihi in mentem Commonitorium a Vincentio sub nomine Peregrini editum, quo novitatem omnem, quod attinet dogmata ad salutem necessaria, serio et severe rejecit, et id solum admittendum censet, quod testimonio antiquitatis nitatur, sive quod, ut loquitur, universaliter antiquitus receptum fuerit: venit quoque in mentem, scriptores pontificios recentiores, quos præcipuos legere meminissem, doctrinam Vincentii summo opere laudare et approbare, et proinde recte me facturum, si hanc ipsam, antiquitatis adeo tenacem et adversariis tantopere gratam, pontificiis novitatibus opponerem. » Quod quemadmodum fecerit, antea monitum est.

1665. *Parisiis, apud Franc. Muguet; in-8°.* Vincentii Lirinensis Commonitorium, STEPHANUS BALUZIIUS ad fidem codicum mss. emendavit notisque illustravit; cum *Salviano* ejusdem.

Adhibuit duos codices Regiæ Bibl. Paris. et pauculas notas addidit, de quibus vide ad *Salvianum*.

1664. *Raceburgi, per Nicolaum Nissen; in-12.* Vincentii Lirinensis pro cath. fidei antiquitate, etc. *Cat. Bibl. Bunau.*

1669. *Parisiis, apud Franc. Muguet; in-8°.* Vincentii Lirinensis Commonitorium ex *secunda* BALUZII editione.

1677. *Lugduni, apud Anissonios; in-fol.* Vincentii Commonitorium adversus hæreses; in *Bibl. Max. PP. t. VII, pagg. 249 - 265.*

1684. *Parisiis, apud Franc. Muguet; in-8°.* Vincentii Lirinensis Commonitorium ex tertia editione STEPH. BALUZII; cum *Salviano*.

Retractavit et passim mutavit priorum editionum textum, notasque auctiores addidit.

1687. *Cantabrigiæ, ex off. Joan. Hayes, impensis Guil. Graves; in-12.* Vincentii Lirinensis adversus profanas omnium novitates hæreticorum Commonitorium, cum notis V. C. *Steph. Baluzii*. Adjicitur S. Augustini liber de Hæresibus.

Præcedit immensa præfatio. Notis additus est *Appendix Actorum adversus Pelagium et Cælestinum*. Vid. *SALVIANUS*.

1688. *Bremæ, sumptib. Hermanni Braveri; in-4°.* Vincentii Lirinensis Commonitorium a *Baluzio Tutelensi* ad fidem veterum codicum mss. emendatum et illustratum. Præmissa dissertatione G. Calixti in Vincentium, etc.; cum *Salviani Operibus*.

Calixti dissertatio ex præmio ejus desumpta est.

SÆCULO XVIII

1709. *Romæ, ex typographia sacræ Congr. de Propag. fide; in-8°.* Vincentii Lirinensis Commonitorium in *Josephi Tommasii Institutionum Theologicarum Antiquorum Patrum* tomo I, pagg. 193 - 275. Recusæ sunt eadem ibidem, a. 1746 totidem tonis.

Exemplari Bibliothecæ nostræ nonnulla ascripsit b. C. A. *Heumannus*, ex quibus hæc notasse juvabit; « Hoc libello, inquit, Vincentius stabilire conatur summis viribus præjudicium auctoritatis, contra hominibus eripere studet omnem usum rationis in sacris, commendans prorsus *λατρεία ἄλογον*. Agit igitur hic non veritatis patronum, sed erroris. Erroris est, quærere, ut sub umbra auctoritatis et antiquitatis lateat. Veritas sua luce radiat et omnibus omni tempore se præbet inspicendam atque examinandam. Bonum aurum, si vel sexcenties examinaveris, semper reperies bonum aurum. Sic et veritas post mille examina manet veritas, et quemadmodum arithmeticus computationis suæ veritatem numquam probat per consensum aliorum arithmeticorum, sed exclamat: *Proba, examina*. Sic et veritas, » Notavit idem, quantopere hoc opus contempserit *Dan. Whitby* in præf. ad librum de Patrum in Scripturam S. commentariis.

1731. *Romæ, typis Jo. Zempel prope Montem Jordanum; in 8°.* Sanctorum Vincentii Lirinensis et Hilarii Arelatensis Opera ad mss. cod. insignioresque editiones recognita ac notis observationibusque illustrata a D. *Joanne SALINAS Neopolitano Can. Reg. Lat. ac S. Theol. Lect.* ad sanctiss. Patrem Clementem XII pont. max.

Scilicet non sua denuo opera recognitum dedit Vincentium, sed Baluzianam editionem a. 1669: nam tertiam haud novit, sicut nec cæterarum editionum præterquam ex Labbeo et Caveo notitiam habuit; immo non unam laudat diserte editionem in cujus anno non error sit. « Notas vero observationesque, inquit, tales adjecimus, quæ laborem diligentiamque desiderarunt (*sic*): utrum postea alicujus sint utilitatis, dicere non audeo, et libens illas æqui lectoris judicio submitto. Caput distinctionem licet a Baluzio sublatam, cum editoribus aliis retinere justum ac rationi consentaneum apparuit (*sic*), et meo quidem judicio non prorsus inutiliter. Be doctrina S. Viri, pergit, circa Traditiones alibi disseremus contra Joannem Dallæum ac Georgium Calixtum, Lutheraniæ familiæ hominem, qui *Helmstadii perit!* » Eodem stylo et ingenio notas suas pertexit statim subjectas.

1774. *Venetis, apud Jo. Bapt. Albrittium; in-fol.* Vincentii Lirinensis Commonitorium juxta tertiam Steph. Baluzii editionem cum notis ejusdem expressum; in *Andrew Gallandii Bibl. PP. et SS. Vet. Eccles. t. X, pagg. 103 - 121.*

Pauculas de suo observationes ad oram pagine inferiorem apposuit, dissertationemque de Vincentio præmisit in *Prolegg. cap. II, pagg. IV - VI.*

Versiones.

Haud segniori, quam quo superioribus duobus sæculis docti indoctique viri contenderunt ad Vincentii textum typis multiplicandum studio, ab aliis allaboratum est, ut recentiori aliquo idiomate loqui eum docerent. Primum quantum scio exemplum Anglorum fuit, sed Francogalli plurimas et optimas versiones dederunt, ut sequentia docebunt.

1° *Anglicæ*. — 1554. London, by Robert Cally; in-8°. The way home to Christ and truth leading from Antichrist and error, made and set forth in the Latine tongue, by that famous and great Clearke Vincent. Ou, Le retour à Christ, composé par le docteur Vincent de Lerins, François de nation, et traduit en anglois. *Cat. Bibl. Reg. Par.* undè et sequentia decerpsimus.

2° *Galicæ*. — 1560. Paris, chez M. Vascosan; in-8°. Traité de Vincent Lirinense, pour la verité et antiquité de la foy catholique contre les profanes nouveautez de toutes heresies, traduit de latin en François par G. Ruzé.

1580. Paris, chez Feder. Morel; in-8°. Eadem versio.

1615. Paris chez Jean de Heuqueville; in-8°. Vin-

A cent de Lerins, contre les heresies avec deux epistres, l'une de S. Cyprien, l'autre de S. Hierosme; le tout traduit en François par le Sr. de la Brosse.

1684. Paris, chez Christoph Journal; in-12. Avertissemens de Vincent de Lerins, touchant l'antiquité et l'université de la foy catholique contre les nouveautez profanes de tous les heretiques, traduits en François avec des remarques par de Frontignières:

3° *Italicæ*. — 1565. In Monte Regale, presso Lionardo Torrentino; in-8°. Libro de Vincentio Lirinense contra le profane Innovationi di tutte le heresie; tradotto in lingua Italiana per Hieronimo Mutio, Justinopolitano. *Argelati Bibl. degli Volgarizz.* t. IV, pag. 109.

Codices.

B

Ex iis quæ in antecedentibus monita sunt, patet quatuor tantum Vincentii editores consuluisse mss. exemplaria, nempe Jo. Sichardum, Petrum Pithæum, Bartholomæum Petri, de quibus quod dicamus haud suppetit. Postremus fuit Baluzius, qui duos habuit, alterum Colbertinum, eundem qui Pithæi fuerat, alterum monasterii Corbeiensis.

S. VINCENTII

LIRINENSIS

COMMONITORIUM PRIMUM.

(Ex editiōne Baluziana.)

INCIPIT TRACTATUS (1) *Peregrini pro Catholicæ fidei antiquitate et universitate adversus prophanas omnium Hæreticorum novitates.*

I. DICENTE Scriptura et monente, *Interroga patres tuos, et dicent tibi; seniores tuos, et adnuntiabunt tibi, Deut. 32, et item, Verbis sapientium adcommoda aurem tuam, Eccli. 6, et item, Fili mi (2), hos sermones ne obliviscaris, mea autem verba custodiat cor tuum, Prov. 3, videtur mihi minimo omnium servorum Dei Pere-*

grino quod res non minimæ utilitatis, Domino adjuvante, futura sit, si ea quæ fideliter a sanctis patribus accepi litteris comprehendam, infirmitati certe propriæ pernecessaria, quippe cum adsit in promptu unde imbecillitas memoriæ meæ adsidua lectione reparatur. Ad quod me negotium non solum fructus operis, sed etiam consideratio temporis et opportunitas loci adhortatur. Propterea quod cum ab eo omnia humana rapiantur, et nos ex eo aliquid invicem rapere

(1) Baluzius et Joseph Antelmus ferunt hanc libri epigraphem legi in tribus mss. *Bibl. reg.*, ablatiis voculis *natione Galli*, quæ in antiquioribus comparent editionibus. Suspico cum Costerio a Lir. hunc titulum præfixum fuisse operi: *Commonitorium Peregrini adversus hæreticos*; ut Tertull. inscripsit aurem opus, a quo non pauca decerpsit Vincentius: *De Præscript. adv. hæret.* Favet opinioni Gennadius dicens « texuisse « disputationem, quam absconso nomine attulavit, »

vel, ut legit Corbeiensis Codex, *prættulavit Peregrini adversus hæreticos*. Præsertim quia tractatus nomine ab antiquis intelliguntur non tam disputationes contra hæreticos, quam sermones ad populum habiti. Hinc noster cap. 40 *Commonitorii* ait: « Posuit tertio doctores, qui Tractatores nunc appellantur, eo quod « per eos Præphetarum mysteria populis aperiantur. »

(2) In vetusto Cod. Reg. scriptum est: *Fili meus, serm.* In Recentiori verò: *Fili, meos sermones. Bal.*